

Oorlogsschade in Linkhout tijdens de Tweede Wereldoorlog, 1939-1945

Geld voor de wederopbouw

De opmars van het Duitse leger door ons land in mei 1940 en de gevechten die ons leger voerde om die opmars te vertragen, gingen gepaard met de vernieling van bruggen en wegen, met de vernieling van overheidsgebouwen en particuliere woningen en bedrijven, met diefstallen, plunderingen en beschadigingen allerlei. Tijdens de oorlogsjaren veroorzaakten opeisingen door de bezetter en de luchtoorlog nog meer schade en in september 1944 leidden de bevrijdingsgevechten tot een nieuwe reeks belangrijke schadegevallen.

Al tijdens de Tweede Wereldoorlog maakte de Belgische overheid plannen voor de aanpak van het herstellen van de oorlogsschade zodra de oorlog voorbij zou zijn ¹. Na de oorlog bleek echter dat dat niet mee zou vallen en dat de financiering van de wederopbouw een harde dobber zou worden. Pas toen de regering van de Verenigde Staten aan ons land de Marshallhulp had beloofd, werd op 1 oktober 1947 de wet over de vergoeding van de oorlogsschade aan particuliere bezittingen afgekondigd. Toch zouden de kosten voor de wederopbouw van het land mee aan de basis liggen van de sterke toename van de staatsschuld in de jaren '50 en '60.

Het doel van de wet van 1 oktober 1947 was dubbel: enerzijds het herstellen van de woningen en van de industriële en landbouwinfrastructuur in het land, en anderzijds voorkomen dat mensen die door oorlogsschade zware financiële verliezen hadden geleden zouden verarmen. Het was niet de bedoeling alle schade te vergoeden. In de eerste plaats was het zo dat alleen schade die het gevolg was van oorlogshandelingen in aanmerking kwam om vergoed te worden in het kader van de wet op de wederopbouw. Wie minder dan 2.000 frank schade geleden had, werd in principe niet vergoed. Het bedrag van de vergoeding hing niet alleen van de schade af, maar ook van het vermogen van de persoon die de schade had opgelopen. Wie weinig eigen middelen had om de schade te herstellen, kreeg een ruimere vergoeding dan iemand die vermogend was. Er werd immers van uit gegaan dat wie vermogend was, deels zelf in staat was om de schade die hij opgelopen had te herstellen. Wanneer de schade betrekking had op goederen die tegen oorlogsschade verzekerd waren, moest eerst de verzekeraar aangesproken worden.

Wie veroordeeld was voor collaboratie werd uitgesloten. Politieke gevangenen en krijgsgevangenen daarentegen kregen voorrang en kregen de schade die hen in die hoedanigheid was berokkend integraal vergoed.

De uitvoering van de wet op de wederopbouw werd aan een nieuwe organisatie toevertrouwd: het Bestuur voor Oorlogsschade, dat een onderdeel werd van het Ministerie van Wederopbouw. Dat bestuur bestond uit een in Brussel gevestigde centrale directie en negen directies in de provinciehoofdplaatsen. De directie Hasselt handelde de dossiers uit Limburg af, maar kreeg aan het einde van de

¹ P.A. Tallier e.a., *Puin en wederopbouw. Oorlogsschadedossiers Tweede Wereldoorlog en verwante archieven*, Brussel, 2012.

jaren '50 ook de nog niet afgehandelde dossiers uit het oosten van de provincie Antwerpen en het noordoosten van de provincie Brabant toegewezen.

De dossiers die afgehandeld werden door de directie Hasselt worden nu bewaard in het Rijksarchief te Hasselt. De inventarisatie van dit 200 meter grote bestand werd in september 2020 afgerond. 58.537 dossiers werden schoongemaakt, geïnventariseerd en verpakt. De inventaris in Excel en de dossiers zelf kunnen in de leeszaal in Hasselt geraadpleegd worden ².

88 dossiers

In het archief van de Hasseltse directie van het Ministerie van Wederopbouw zijn 88 dossiers bewaard die betrekking hebben op aanvragen voor een vergoeding voor oorlogsschade die zich in Linkhout heeft voorgedaan.

Er mag aangenomen worden dat meer mensen dan degenen waarvan het dossier in Hasselt bewaard wordt, in Linkhout schade geleden hebben ten gevolge van de oorlogshandelingen. Het is zeer waarschijnlijk dat niet iedereen die schade geleden heeft een aanvraag voor een vergoeding ingediend heeft. Wellicht zullen een aantal mensen die zagen dat hun schade niet in de buurt van 2.000 frank kwam, geen dossier hebben ingediend. Voorts is het zo dat niet iedereen in aanmerking kwam voor een tegemoetkoming. Wie niet aan de hand van een door de burgemeester ondertekend attest kon aantonen dat hij zich tijdens de oorlogsjaren als een goede Belg had gedragen, had geen recht op een vergoeding en diende wellicht ook geen aanvraag in.

Een volledig dossier bevat gegevens over de aanvrager van de vergoeding, over het schadegeval en over het bedrag waarop de aanvrager de schade schat; over de behandeling van het dossier door de administratie, met gegevens over haar berekening van het schadebedrag; en tenslotte ook gegevens over de vaststelling van de vergoeding en de wijze waarop die zal worden uitbetaald. De meerderheid van de aanvragers vroeg een vergoeding voor de dieren, machines en voorraden die door militairen van hun boerderij waren gestolen, voor schade die werd aangericht aan hun woning of boerderij door de schokgolven die veroorzaakt werden door ontploffingen in de onmiddellijke nabijheid, voor handelswaren die uit hun café of winkel geplunderd waren of voor huisraad die vernield was.

Voor de vaststelling van het bedrag van de schade aan woningen werd meestal beroep gedaan op een expertise door een architect of een aannemer. Voor winkelwaren of kledij en andere huisraad werd gebruik gemaakt van prijslijsten en van door de administratie vastgestelde forfaitaire stuksprijzen. Aanvragers gingen soms uit van de prijs die zij betaalden toen ze de voorwerpen aankochten, terwijl de administratie uitging van het bedrag dat nodig was om het verloren voorwerp of dier te vervangen. Anderzijds vergaten aanvragers wel eens dat hun bezittingen door de jaren ouderdom op het moment dat zij verloren gingen niet meer dezelfde waarde hadden als nieuwe dingen. In dat geval trok de administratie een deel van het gevraagde bedrag af omwille van *sleet*.

² Rijksarchief Hasselt, Bampslaan 4, 3500 Hasselt, rijksarchief.hasselt@arch.be, 011 22 17 66. De leeszaal is open van dinsdag tot vrijdag, van 09.00 tot 12.00 en van 13.00 tot 16.30 uur. Op verzoek wordt de inventaris in Excel je per mail toegestuurd.

Vergoedingen konden verstrekt worden in de vorm van een betaling of in de vorm van een schuldwaarborg. De betaling kon op twee manieren gebeuren: in contant geld of in staatsobligaties die pas op termijn te gelde gemaakt konden worden. Bepaalde bedragen werden in de regel in contant geld uitbetaald, grotere bedragen voor de helft in contant geld en voor de helft in obligaties. Wanneer iemand een schuldwaarborg verleend werd, dan betekent dat dat hij dat bepaalde bedrag bij een financiële instelling kon lenen aan gunstige voorwaarden, aangezien de Staat de terugbetaling van het kapitaal garandeerde.

Niet alle dossiers zijn volledig. Sommigen bevatten alleen gegevens over de aangifte van schade, zonder dat er gegevens zijn over de behandeling van het dossier door de administratie of over de toegewezen vergoeding.

Oktober 1939 – mei 1940: de mobilisatie

Internationale spanningen deden de Belgische regering einde augustus 1939 beslissen de meest recent afgezwaaide *jaarklassen* van het leger weer naar de kazernes te roepen. Vanaf 1 september, toen Duitsland Polen binnenviel, werden er nog meer voormalige soldaten opgeroepen. Omdat het leger niet iedereen tegelijk kon kleden en bewapenen, gebeurde het mobiliseren in fases. Er ging ook enige tijd overheen voordat de eenheden die samengesteld waren uit heropgeroepen dienstplichtigen operationeel waren en ontplooid konden worden. De staf van het Belgisch leger had in de voorgaande jaren bedacht dat drie verdedigingslijnen de opmars van het Duitse leger moesten vertragen, indien het land uit het oosten aangevallen zou worden. De meest vooruitgeschoven stelling lag achter de Kempische kanalen en de Zuid-Willemsvaart. De tweede stelling moest de vijand tegenhouden aan het Albertkanaal, en de derde stelling was de Dijlestelling, die gevormd werd door een reeks versterkingen tussen het Albertkanaal te noorden van Lier tot Waver.

In de winter 1939-1940 laat het Belgisch leger de laagst gelegen delen van Linkhout onder water zetten. Doordat de onderwaterzetting maandenlang duurt, bederft het gras en rotten de planten die voor de winter gezaaid zijn. Ook houten palen en andere delen van omheiningen gaan verloren. Alfons Claeskens, Emiel Colemont, Frans Colemont, Henri Jacobs, Joseph Pluymers, Willem Pluymers en Lisa Vernijns zien door de onderwaterzetting gras, veldvruchten en delen van omheiningen verloren gaan ³. De veldsteenbakkerij van Henri Jacobs aan de Kammestraat staat maandenlang onder water. Als het water weer wegtrekt blijkt veel materiaal verloren te zijn ⁴.

Nog tijdens de mobilisatie vernielen paarden van het Belgisch leger een muur in een stal van Willem Pluymers in de Neerstraat ⁵. Henri Jacobs geeft na de oorlog schade aan veldvruchten aan, die verloren gingen doordat het Belgisch leger in het voorjaar van 1940 op zijn akker versperringen groef ⁶.

Mei 1940: gevechten, plunderingen, vernielingen en een stroomstoring

Hoewel Linkhout in de jaren voor de oorlog nog veel kenmerken van een traditioneel landbouwdorp heeft, zijn er toch al mensen die hun voordeel weten

³ Rijksarchief Hasselt, *Dossiers oorlogsschade*, nr. 6007746, 6011541, 6015178, 6017354, 6312576, 6316457.

⁴ Rijksarchief Hasselt, *Dossiers oorlogsschade*, nr. 6007746.

⁵ Rijksarchief Hasselt, *Dossiers oorlogsschade*, nr. 6015362, 6312575.

⁶ Rijksarchief Hasselt, *Dossiers oorlogsschade*, nr. 6007746.

te doen met nieuwe technologieën. Eén van hen is Alfons Vanrompay, die aan de Statiestraat de zuivelfabriek Sint-Antonius uitbaat. Tijdens de mobilisatie moet hij toestaan dat Belgische soldaten loopgraven aanleggen op zijn land. Erger voor hem is echter dat in de morgen van 10 mei de centrale die moet zorgen voor de elektriciteitsbevoorrading van het dorp getroffen wordt door een bombardement en uitgeschakeld wordt. Daardoor gaat de elektrische koeling van de installaties van Vanrompay uit en bederft 1.884 kilo room. Voorts worden die dag 210 kilo boter en 1.200 eieren uit zijn fabriek gestolen. Anderhalf jaar later, op 1 november 1941, wordt de fabriek op bevel van de bezetters gesloten⁷.

Bij de Duitse aanval krijgt het Belgisch leger het dadelijk moeilijk. Niet alleen bij de eenheden die rechtstreeks aangevallen worden, maar ook bij de eenheden die de tweede of de derde linie bewaken, slaat paniek toe. De soldaten worden geconfronteerd met de verhalen van terugtrekkende wapenbroeders en van burgers die voor het oorlogsgeweld op de vlucht slaan. In Linkhout worden onder meer de boerderijen van Alfons Claeskens⁸ aan het Plein en van Florentine Vanhaeren in de Vinnestraat⁹ geplunderd door Belgische soldaten die behoren tot eenheden die over Linkhout moeten terugtrekken. De hoeve van Leo Vanhaeren aan de Vinnehoek en de woning van Maria Penné en haar kinderen aan het Plein worden op 10 mei getroffen door Duitse bommen¹⁰. Bij Jozef Wouters stelen onbekenden een kostuum en 15 kippen¹¹. De woning van Leonard en Stephanie Colemont-Vandermaesen in de Statiestraat wordt beschadigd door de ontploffingen van Duitse granaten. Daarbij gaan onder meer honderd hanen en kippen verloren. Diezelfde dag wordt het huis door onbekenden geplunderd. Zij stelen onder meer een fiets, een horloge en kledij¹². De woning van Eugeen Gijsens en zijn echtgenote in Kambergen wordt door Belgische soldaten bezet. Na hun vertrek zijn een stoel en een damesfiets verdwenen¹³.

De eenheden die al langer in Linkhout liggen, versterken ondertussen hun posities. Jozef Carmans van de Vinnestraat meldt na de oorlog dat Belgische militairen op 10 mei loopgraven aanlegden op zijn akker, en daarbij 15 are rogge vernielden¹⁴.

In de periode van 10 tot 13 mei komt Linkhout in de vuurlijn van de strijd te liggen. De woning van Arthur en Maria Hermans-Vos van de Vinnestraat wordt beschadigd door de ontploffingen van Duitse granaten in de omgeving van hun woning. Plunderaars maken van de situatie gebruik en gaan aan de haal met het kleinvee. Een koe en een kalf worden geraakt door kogels van Belgische of Duitse soldaten¹⁵. Henri Hermans uit de Vinnestraat vindt na de beschietingen veertig kippen dood terug in hun stal¹⁶ en Leo Vanhaeren verliest een stiertje

⁷ Rijksarchief Hasselt, *Dossiers oorlogsschade*, nr. 6027862.

⁸ Rijksarchief Hasselt, *Dossiers oorlogsschade*, nr. 6015178.

⁹ Rijksarchief Hasselt, *Dossiers oorlogsschade*, nr. 6029941.

¹⁰ Rijksarchief Hasselt, *Dossiers oorlogsschade*, nr. 6314696-6314704, 6314924-6314933.

¹¹ Rijksarchief Hasselt, *Dossiers oorlogsschade*, nr. 6022673.

¹² Rijksarchief Hasselt, *Dossiers oorlogsschade*, nr. 6023178.

¹³ Rijksarchief Hasselt, *Dossiers oorlogsschade*, nr. 6022669.

¹⁴ Rijksarchief Hasselt, *Dossiers oorlogsschade*, nr. 6022668.

¹⁵ Rijksarchief Hasselt, *Dossiers oorlogsschade*, nr. 6009042.

¹⁶ Rijksarchief Hasselt, *Dossiers oorlogsschade*, nr. 6002156.

van een half jaar oud, dat door Belgische kogels getroffen wordt ¹⁷. Ook de woning van Maria Vanhaeren in de Vinnehoek wordt, terwijl zij zelf op de vlucht is, door onbekenden beschadigd en gedeeltelijk leeggehaald ¹⁸.

De ondergeteekende Jacobs Henri Oud-Burgemeester van Linkhout verklaart en bevestigt bij deze dat volgens verklaring van HERMANS ARTHUR landbouwer te Linkhout deze laatste op 14 Mei 1940 eene koe en een kalf in de weide gevonden heeft getroffen door kogels van de troepen.

Deze aangifte is aan ondergeteekenden op 14 Mei 1940 gedaan geworden.

Linkhout, den 17.4.1942

H. Jacobs

deken voor wettiching van het handteken van den heer Jacobs Henri, landbouwer te Linkhout.

De Burgemeester
J. C. Hermans

Voormalig burgemeester Henri Jacobs bevestigt op 17 april 1942 dat Arthur Hermans op 14 mei zijn koe en kalf dood aantrof in de weide.

Jozef en Clothilde Valy-Brems baten een kruidenierswinkel uit in de Statiestraat. Op 10 en 11 mei, terwijl zij op de vlucht zijn, wordt hun winkel door onbekenden leeggehaald. Op 12 mei stelen Belgische soldaten er twee fietsen ¹⁹.

Na zware Duitse beschietingen en in de wetenschap dat het Duitse leger in Linkhout niet gestopt kan worden, trekt het Belgisch leger zich op 12 mei uit Linkhout terug. Leo Vanhaeren, Emiel Colemont, Frans Colemont, Alfons Knapen, Theophiel Van Hamel, Petrus Severeys en Cyrille Gysens melden schade aan hun woning, aan materiaal, dieren en voorraden ten gevolge van de beschietingen en troepenverplaatsingen op 12 mei ²⁰. Menig soldaat voorziet zich op een onwettige manier van een fiets. Bij Marcel Suffeleers in de Kammestraat, bij schrijnwerker Henri Severijns in de Statiestraat, bij Theophiel Jacobs in de Dorp, bij Maria Penné op het Plein en bij Jozef Germeijs in de Statiestraat nemen zij telkens één fiets mee ²¹. Bij Alfons Buckers in de Vinnestraat en bij Petrus Severeys in de Statiestraat stelen Belgische soldaten

¹⁷ Rijksarchief Hasselt, *Dossiers oorlogsschade*, nr. 6020027.

¹⁸ Rijksarchief Hasselt, *Dossiers oorlogsschade*, nr. 6012493.

¹⁹ Rijksarchief Hasselt, *Dossiers oorlogsschade*, nr. 6007891.

²⁰ Rijksarchief Hasselt, *Dossiers oorlogsschade*, nr. 6001803, 6011541, 6029136, 6029290, 6030323, 6311223-6311224, 6314696-6314704.

²¹ Rijksarchief Hasselt, *Dossiers oorlogsschade*, nr. 6001675, 6022396, 6022674, 6029084, 6030093.

op 12 mei telkens twee fietsen ²². Wanneer Duitse soldaten door de Vinnestraat trekken, nemen die de derde fiets van het huishouden van Alfons Buckers ook mee ²³. De winkels van Maria Catharina Gijbels ²⁴ en van Louis en Maria Raeymaekers ²⁵, en het café van Jozef Decocq ²⁶ worden op 12 mei door Belgische soldaten opengebroken en geplunderd. Eduard Minten en zijn echtgenote baten een café uit in het dorp. Zij zijn van mening dat het voorbijtrekkende vluchtelingen zijn die op 12 mei het bier en de sigaren uit hun café gestolen hebben ²⁷.

Facture

M. Gemis. Jozef. Verhauwelaan. Halen. Dni
6022672

A

Buckers. Alfons. Luchthout.

pour ce qui suit, payable

Halén le 27. 4. 1942

	<p><i>Ik ontvinge uit Gemis Jozef. Verhauwelaan te Halen Nederstraat 101 twee uit de volgende rijwelen verkocht te Halen aan de gemiddelde Buckers Alfons van Luchthout.</i></p> <p><i>1° Een Heeren rijwiel in het jaar 1934 aan de prijs van 450.- v.f.</i></p> <p><i>2° Een Dame rijwiel in het jaar 1936 aan de prijs van 450.- v.f.</i></p> <p><i>3° Een Heeren rijwiel in het jaar 1939 aan de prijs van 450.- v.f.</i></p> <p><i>Getekend de verhuwelaan J. D. GEMIS.</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Halén 27. 4. 42</i></p> <p style="text-align: right;"><i>Jos. Gemis</i></p>	
--	---	--

Joseph Gemis uit Halen is fietsenhandelaar. Hij levert op 27 april 1942 aan Alfons Buckers een attest af over de aankoop van de drie fietsen die gestolen werden op 12 mei.

²² Rijksarchief Hasselt, Dossiers oorlogsschade, nr. 6022672, 6030323.

²³ Rijksarchief Hasselt, Dossiers oorlogsschade, nr. 6022672.

²⁴ Rijksarchief Hasselt, Dossiers oorlogsschade, nr. 6022394.

²⁵ Rijksarchief Hasselt, Dossiers oorlogsschade, nr. 6001651.

²⁶ Rijksarchief Hasselt, Dossiers oorlogsschade, nr. 6028840.

²⁷ Rijksarchief Hasselt, Dossiers oorlogsschade, nr. 6029434.

Bij hun aftocht laten Belgische soldaten de brug over de Demer springen. De huizen in de onmiddellijke omgeving van de brug worden daardoor vernield of beschadigd. De herberg die Maria Jacobs verhuurt, is geheel vernield ²⁸. Emiel en Antonie Landerloos stellen na de ontploffing van de brug vast dat zowel hun huis als hun inboedel zwaar beschadigd zijn en dat hun koe in de stal doodgebleven is ²⁹. Bij Isidoor en Maria Rodiers is de situatie identiek: hun woning is vernield, hun inboedel zwaar beschadigd en hun koe is dood ³⁰. Marcel Suffeleers bezit een weiland in de omgeving van de brug. Een groot deel van de stenen die door de schok de lucht in geslingerd worden, komen in zijn weide terecht. Hij heeft wekenlang werk om zijn weiland van de brokstukken te zuiveren ³¹.

6022396

De ondergetekende Reyniers
Frans en Breyers Jos beide van
Linnkhout verklaren op hun woord
van eer dat de weide toebehorende
aan Suffeleers etbarcel te Linnkhout
geensich is bedekt geweest met -
stenen en kasseien wegens het
opblazen van de demer brug.
door het Belgisch leger.
Linnkhout 29-4-1942.

Reyniers Frans
Breyers Jos

Marcel Suffeleers legt een attest voor van twee burenen over het opblazen van de Demerbrug.

²⁸ Rijksarchief Hasselt, *Dossiers oorlogsschade*, nr. 6014972.

²⁹ Rijksarchief Hasselt, *Dossiers oorlogsschade*, nr. 6030986.

³⁰ Rijksarchief Hasselt, *Dossiers oorlogsschade*, nr. 6030992.

³¹ Rijksarchief Hasselt, *Dossiers oorlogsschade*, nr. 6022396.

Rechts getuudelijch aangegonnen				
1	kleder kast	300	tassen	
1	lavabo	150	teyaren	
1	nacht tafel	50	lepels	
2	bedden	800	messen	370
2	matrassen	200	worken	
8 p	lakens	350	kastrollen	
8	dekens	400	melk afromer	1700
1	kist	80	1 koe	3000
	mans klederen	1700	1 velo	425
	vrouw klederen	1300	1 schouwfarnituur	35
	kinder klederen	1500	1 spiegel	60
	Indergoed	900	6 schilderijen	40
20	hand doeken	80	1 luster	80
25 p	kousen	140	1 stoof	300
10 p	schoenen	650	{ eet servies	180
6	stoelen	250	{ koffie servies	
1	tafel	125	eet waren	125
1	eet kast	225		
				<u>15.515</u>

Uit de aangifte van Emiel en Antonie Landerloos, die naar eigen zeggen op 6 meter van de gesprongen brug woonden.

Op 12 mei wordt de veldsteenbakkerij van Henri Jacobs door Duitse vliegtuigbommen getroffen. Daarbij gaat een steenoven met gebakken stenen verloren³².

Op 13 en 14 mei gaan de beschietingen door. Willem Pluymers meldt schade aan zijn woning en aan bomen³³. Op 14 mei wordt een koe van Joseph Timmermans dodelijk getroffen. Diezelfde dag wordt zijn fiets gestolen³⁴. Bij Jozef Jacobs, de smid in de Kammestraat, stelen Duitse soldaten in de loop van mei een damesfiets³⁵.

Veel inwoners van Linkhout geven in de eerste oorlogsdagen gehoor aan de oproep van het Belgisch leger en verlaten hun dorp. Wie geen veilig onderdak

³² Rijksarchief Hasselt, Dossiers oorlogsschade, nr. 6007746.
³³ Rijksarchief Hasselt, Dossiers oorlogsschade, nr. 6015362, 6312575.
³⁴ Rijksarchief Hasselt, Dossiers oorlogsschade, nr. 6013947.
³⁵ Rijksarchief Hasselt, Dossiers oorlogsschade, nr. 6022670.

vindt bij familie of kennissen slaat op de vlucht. Sommigen geraken in West-Vlaanderen, voordat zij door het Duitse leger worden ingehaald en besluiten terug te keren. Joseph Van den Hove en zijn echtgenote zijn op 18 mei in Ieper. Die dag wordt daar hun fiets gestolen ³⁶. Ook Emmanuel Van den Hove stelt in mei 1940 in Ieper vast dat zijn beide fietsen gestolen zijn ³⁷.

Jozef Colemont uit de Statiestraat is 33 jaar oud als de oorlog uitbreekt. Op 10 mei krijgt hij, zoals alle jongemannen uit de leeftijdscategorie van 18 tot 35 jaar, bevel zich naar West-Vlaanderen te begeven. Het is de bedoeling van de Belgische overheid en van de legerleiding om op die manier in het westen van het land een reserve aan jonge mannen te vormen, waaruit nieuwe soldaten gerekruteerd kunnen worden als de oorlog zoals in 1914-1918 jarenlang zou duren. De snelle Duitse opmars verplicht deze mannen echter al snel naar het zuiden, naar Frankrijk te trekken. Na de Franse overgave komen de meesten van hen in de zomer van 1940 weer naar huis. Jozef is in Rouen als hij op 21 mei zijn fiets en zijn reservekledij kwijtgeraakt ³⁸.

Twee zonen van Maria Penné maken als soldaat de Achttiendaagse Veldtocht mee. Tijdens de veldtocht spelen zij hun burgerkleding en schrijnwerkersgerief kwijt. Hun moeder voegt het relaas hierover toe aan haar aangifte van de beschadigingen aan haar huis en de diefstal van een fiets door Belgische soldaten op 12 mei ³⁹.

b) TOTALE Vernieling

VERNIELDE OF VERDWENEN VOORWERPEN			Handelswaarde in nieuwen staat, op 31 Augustus 1939	Aftrek voor ouderdom
Aantal	BEKNOPTTE OPGAVE EN BESCHRIJVING	Jaartal van aan- schaffing		
1	valies x 2		200	
3	onderbroeken x 2		160	
4	broeken x 2		940	
6	handdoeken x 2		140	
6	zanddoeken x 2		100	
8	paar sokken x 2		160	
1	paar sloufjes x 2		140	
2	pullen x 2		240	
	schrijnwerkersgerief x 2		100	
2	dekens x 2		600	
	schrijnwerkersgerief		200	
Totalen			2580	
Verschil				2580

(1) Bij gebrek aan plaats, bijlagen gebruiken.

De lijst van voorwerpen die de gebroeders Michels, zonen van Maria Penné, tijdens de veldtocht kwijtraakten.

³⁶ Rijksarchief Hasselt, *Dossiers oorlogsschade*, nr. 6012092.

³⁷ Rijksarchief Hasselt, *Dossiers oorlogsschade*, nr. 6022671.

³⁸ Rijksarchief Hasselt, *Dossiers oorlogsschade*, nr. 6022687.

³⁹ Rijksarchief Hasselt, *Dossiers oorlogsschade*, nr. 6001675.

Mei 1940 – september 1944: de bezetting

Na de doortocht van de Duitse veroveraars is alle oorlogsleed nog niet geleden. In de loop van oktober 1940 eisen Duitse militairen bij Willem Pluymers in de Neerstraat een matras op en nemen die mee zonder haar te vergoeden ⁴⁰.

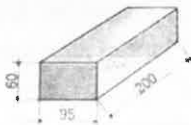
In de nacht van 30 op 31 mei 1942 wordt de steenbakkerij van Henri Jacobs getroffen door – wellicht geallieerde – vliegtuigbommen. Daarbij gaan 80 vlagen verloren. Die vlagen zijn speciaal voor het stoken van een veldsteenoven gemaakte schoven van roggestro.

07/

VELDSTEENBAKKERIJ 6007746

HENRI JACOBS-COURANT

LINKHOUT (LIMB.)

BRUSSELSCH FORMAAT
200 X 95 X 60

DUPLICATA

BUREEL : KAMMESTRAAT, 6, LINKHOUT
FABRIEK : HALENSBROEK, HALEN

TEL. : HALEN N° 4
POSTCHEK : N° 404.47
HANDELSREG. HASSELT N° 6031
INSCHRIJVINGSNUMMER : V.V. 48

Linkhout, den 5.6.1942.

O. REF. } DOSSIER N°
 } INSCRIFING N°

U. REF. :

BIJLAGE (N)

Raming der schade veroorzaakt aan bedrijfsuitrusting.

1°) Schade veroorzaakt op 12.5.1940. Frs.- 2.000.⁰⁰
Vernieling van een steenoven(gebakke brikken), door het ontploffen van een bom, schade welke bestatigd werd door ondergeteekende, en veroorzaakt door strijdformaties (vliegers).

2°) Schade veroorzaakt in de nacht van 30 op 31.5.1942 door onbekende strijdformaties vliegers-door het werpen van brandbommen op mijne bedrijfsuitrusting"Veldsteenbakkerij" welke ontplofte en brand veroorzaakte aan de dekvlagen der gevormde steenen. Hieronder uitleg over de verbrande vlagen; voor een totaal bedrag van Frs.3080.⁰⁰

Opbranden van 80 vlagen(voor dekking der groene steenen).

Stroo loook°s x35."x°s	= 350,00
Vlaagatokken 4x80=320x3=	= 960,00
Draad voor het binden der vlagen	= 50,00
Dagloon voor het maken der vlagen	= 320,00
Vervoer en bijkomende onkosten	= 200,00
Staander voor inzetten van ovens	= 1200,00
Frs.-	<u>3080,00</u>
	=====

Deze schade werd bestatigd door de Rijkswacht van Halen op Zondag 31.5.1942, alsook door ondergeteekende getuigen. Getuigen die kunnen gehoord worden:

- 1°) Rijkswacht van Halen.
- 2°) Eugene Vanhaeren-Vinnehoek Linkhout-Limburg.
- 3°) Urbanus Vanhaeren-Vinnehoek Linkhout-Limburg.

Waar en echt verklaard, **VELDSTEENBAKKERIJ**
De Aanspreekster

De Getuigen,
E. Vanhaeren.
U. Vanhaeren.
Gezien voor wettiging van de handteekening,
Linkhout, den 5/6/1942.
De Burgemeester,

Osc. Moermans
Osc. Moermans.

H. JACOBS-COURANT
de Hoofdaanspreekster
H. Jacobs

D. noer - 30554.

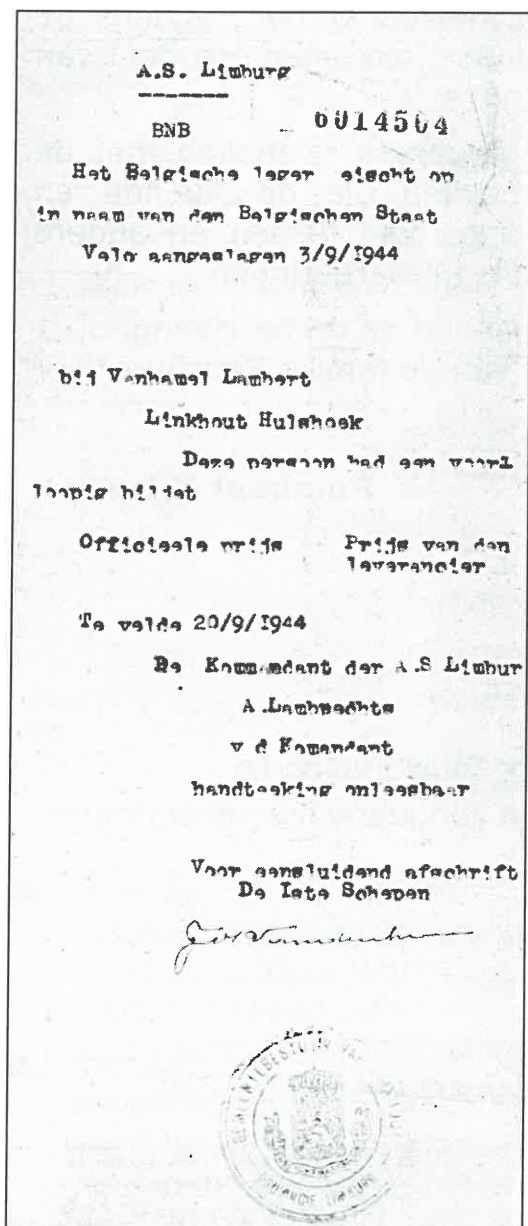
Uit het dossier van Henri Jacobs, over de schade aan zijn veldsteenbakkerij.

⁴⁰ Rijksarchief Hasselt, Dossiers oorlogsschade, nr. 6015362, 6312575.

In april 1943 vallen er weer bommen in Linkhout. Deze keer komen zij in de buurt van de boerderij van Maria en Anna Jacobs in het Dorp terecht. De schokgolf veroorzaakt schade aan de daken, muren en plafonds van het gebouw en de voorraden aardappelen, koren en maïs gaan verloren ⁴¹.

Einde 1943 heeft Willem Pluymers weer prijs, als Duitse soldaten loopgraven aanleggen in zijn akkers ⁴².

September 1944: de bevrijding

Op 3 september 1944 ondervindt Lambert Vanhamel van Hulshoek in Linkhout dat het niet goed zit met het Duitse gezag in onze streek. Die dag houden verzetslieden hem staande op de Kiezelmweg in Schulen en nemen zijn fiets in beslag. Er wordt hem zelfs een voorlopig ontvangstbewijs afgeleverd, dat hij op 20 september inruilt voor een door Lambrechts, de commandant van het Geheim Leger in Limburg, ondertekend attest ⁴³.

Echte bevrijdingsgevechten tussen geallieerde en Duitse soldaten vinden in Linkhout niet plaats. Wel leidt de aftocht van de Duitsers en de daarop volgende doortocht van de geallieerden op 6, 8 en 12 september tot vernielingen en plunderingen van eigendommen van mensen die van medewerking met de bezetters verdacht worden.

In de dossiers oorlogsschade is sprake van twee V-1's of *vliegende bommen* die na de bevrijding in Linkhout neerstorten. De woning en de inboedel van Marcel Vandijck en zijn echtgenote in de Goerenstraat raken in de loop van november zwaar beschadigd door de ontploffing van een V-1 ⁴⁴. Op 1 december 1944 valt een V-1 op de woning van de familie Roucourt op de Priesterse Heide. Vier personen verliezen daarbij het leven ⁴⁵.

Uit het dossier van Lambert Vanhamel: een eensluidend verklaard afschrift van het door de commandant van het verzet in Limburg afgeleverde ontvangstbewijs voor zijn fiets.

⁴¹ Rijksarchief Hasselt, *Dossiers oorlogsschade*, nr. 6023171, 6316654, 6316655.

⁴² Rijksarchief Hasselt, *Dossiers oorlogsschade*, nr. 6312575.

⁴³ Rijksarchief Hasselt, *Dossiers oorlogsschade*, nr. 6014504.

⁴⁴ Rijksarchief Hasselt, *Dossiers oorlogsschade*, nr. 6020021.

⁴⁵ Rijksarchief Hasselt, *Dossiers oorlogsschade*, nr. 6006226, 6010934, 6307574-6307579.

Bij wijze van besluit

Wie tijdens de Tweede Wereldoorlog ten gevolge van oorlogshandelingen belangrijke schade geleden had – de schade moest een bedrag van minstens 2.000 frank vertegenwoordigen – kon beroep doen op een tegemoetkoming vanwege het Ministerie van Wederopbouw. In het archief van de directie Hasselt van het Ministerie zitten 88 dossiers die betrekking hebben op schadegevallen in Linkhout.

Uit die dossiers blijkt dat de mensen van Linkhout tijdens de oorlog verschillende keren met de gevolgen van het oorlogsgeweld te maken krijgen. Tijdens de mobilisatie wordt er veel schade aangericht als het Belgisch leger een deel van de gemeente onder water zet.

Van 10 tot 14 mei krijgen de gemeente en haar inwoners te maken met de gevolgen van de gevechten en met de ongemakken die oprukkende en terugtrekkende troepen met zich brengen: opeisingen van fietsen en andere vervoermiddelen en vernielingen en opeisingen tijdens inkwartieringen.

Zoals vaak zit het venijn in de staart. Bijna drie maanden na de bevrijding, op 1 december 1944, vallen er vier doden als de woning van de familie Roucourt door een *vliegende bom* getroffen wordt.

Rombout Nijssen

Bedankt!

Familie **Frans Valy-Preuveneers** van Linkhout voor rouwbrieven en bidprentjes, voor een album met foto's van door hen aangebrachte versieringen.

Voor het straatnaambord 'Schomstraat' van de **gemeente** Lummen.

Tommy Vanrompay voor een bidprentje en brieven van en aan Rosalie Put, gestigmatiseerde.

Familie Sels voor het archief van de boogschuttersgilde Sint-Lambertus van Blanklaar en hun mooie vlag (*zie foto vooraan op binnenzijde van de kaft*).

Familie **Jozef Coenen-Claes** voor allerlei waardevolle documenten en boeken.

Lagere school 'De Wegwijzer' in het centrum voor twee filmpjes en dialezer.

Anna Geerts-Claes voor oude missalen, rouwbrieven en bidprentjes.

Onbekende schenker en Fons Claes voor prentjes.

Jos Miscoria van Maasmechelen voor foto's van carnaval en van de familie van Jules Swinnen†.

Voor een cursus stambomen maken geschonken door **Marcel Maris**.

Gooi zeker recente bidprentjes en rouwbrieven niet weg want er zijn er nog weinig!!